

SAGOLIKA ISLAND

Skidåkning på Island är inte lättsmält. Du åker branta rännor och hoppas att du inte krockar med ett troll. Mellan svängarna drömmer du om hästkött till middag och pilsner i bastun. Om du inte gillar det? Ja, då är du nog "heimskur".

TEXT HÅKAN STENLUND FOTO GÖSTA FRIES

Hajksår upp mot Mt
Shuksan utanför powderhålan
Mt Baker i nordväst USA

Frågan är om skidåkning kan bli så mycket snyggare än när backen går ända ned i havet. Det är som om det oändligt blå vattnet förstärker bergets urkraft. Rakt upp ur det stora blå reser sig en brutal skönhet. Ungefär som en revolution som inte riktigt bestämt åt vilket håll det bär. Att åka skidor på Island är knappast ett undantag, snarare är det så att vetskapen om öns utsatta läge, smack mitt i Ishavet, också förstärker upplevelsen. Trots att jag egentligen borde koncentrera mig på snön i rännan jag åker, hamnar min blick gång på gång i rännans botten, där havets vågor bryter in över land, eller så dras min blick långt ut till havs. Det är ett magiskt åk. Något jag drömt om i hela mitt liv och något jag kommer att fortsätta att drömma om även efteråt. Den första drömmen är en drivkraft, den andra drömmen en distriktion. Det som är bra är alltid bra just precis nu och inget vi kan göra om.

Hela åket kommer jag att brottas med den känslan, brottas med besvikelsen över att just det här ögonblicket inte varar för evigt. Precis när skidorna lyfter från snön, när tyngdlagen för ett ögonblick låter mig falla fritt, kontrollerat fritt, för att sedan landa i nästa sväng. Just det ögonblicket när jag hänger där i luften, fem hundra

»Det är ett magiskt åk. Något jag drömt om i hela mitt liv och något jag kommer att fortsätta att drömma om även efteråt.«

höjdmeter över Ishavet, önskar jag aldrig ska ta slut. Det är en frihetskänsla som bara finns i riktigt bra puder och riktigt bra brantåkning och i våra drömmar. För snart är ögonblicket över. Snart är jag nere på stranden. Där snön tar slut och havet tar vid. Då är det dags att ta på sig stighudarna igen. Det finns fler rännor att upptäcka, för Island är inget som tar slut efter ett åk.

Första gången jag åkte till Island för att åka skidor var i mitten på 90-talet. Vi flög in till Isafjörður på västkustens yttersta spets. Icelandairs pilot flög med landskapet och när han kom över bergskanten, där flygplatsen i botten av fjorden blev synlig, dök han ned mot fjordbotten med vingklaffarna fällda. En riktig cowboypilot. Och själva Isafjörður känns också ungefär som en vilda västern-stad. Samma typ av enkla premisser råder, det är den sista utposten. Människornas kärvhet går lite djupare än ett brunbränt yttre och workwear outfit, de är hårda in i benet. Det är en sådan stad där du går på krogen och ser vältränat folk lite varstans, med händer stora som dasslock, underarmar som grova trädstammar. Du tänker spontant "Shit, här måste de ju ha det bra. Så mycket tid som folk verkar spendera i gymmet". Sedan förstår du att musklerna under

→ flanelen kommer från hårt arbete, riktigt arbete. Isafjörður har en liten missanpassad lift du kan åka upp och ned, men framförallt har de möjligheter till lättåtkomlig turåkning. Med en hyrbil längs ringvägen kan du i princip parkera var som helst och välja en ränna eller fält att åka.

Veckan vi är här är det stor baluns i Isafjörður. Miss Vestlandet ska utses. Hon som senare ska gå vidare till den stora Miss Iceland-tävlingen. Okej, tänker du kanske, skönhetsävling i en byhåla på Island, hur intressant kan det vara? Jo, på Island är det en big deal. Landet har 250 000 innevånare, drygt hälften är karlar. Av den kvinnliga populationen, alltså mindre än 125 000, har ö-riket skakat fram fyra stycken miss Univer-sum. Island är helt enkelt Babe-land och koncentrationen av snyggingar i en ort som Isafjörður kan vara förödande hög.

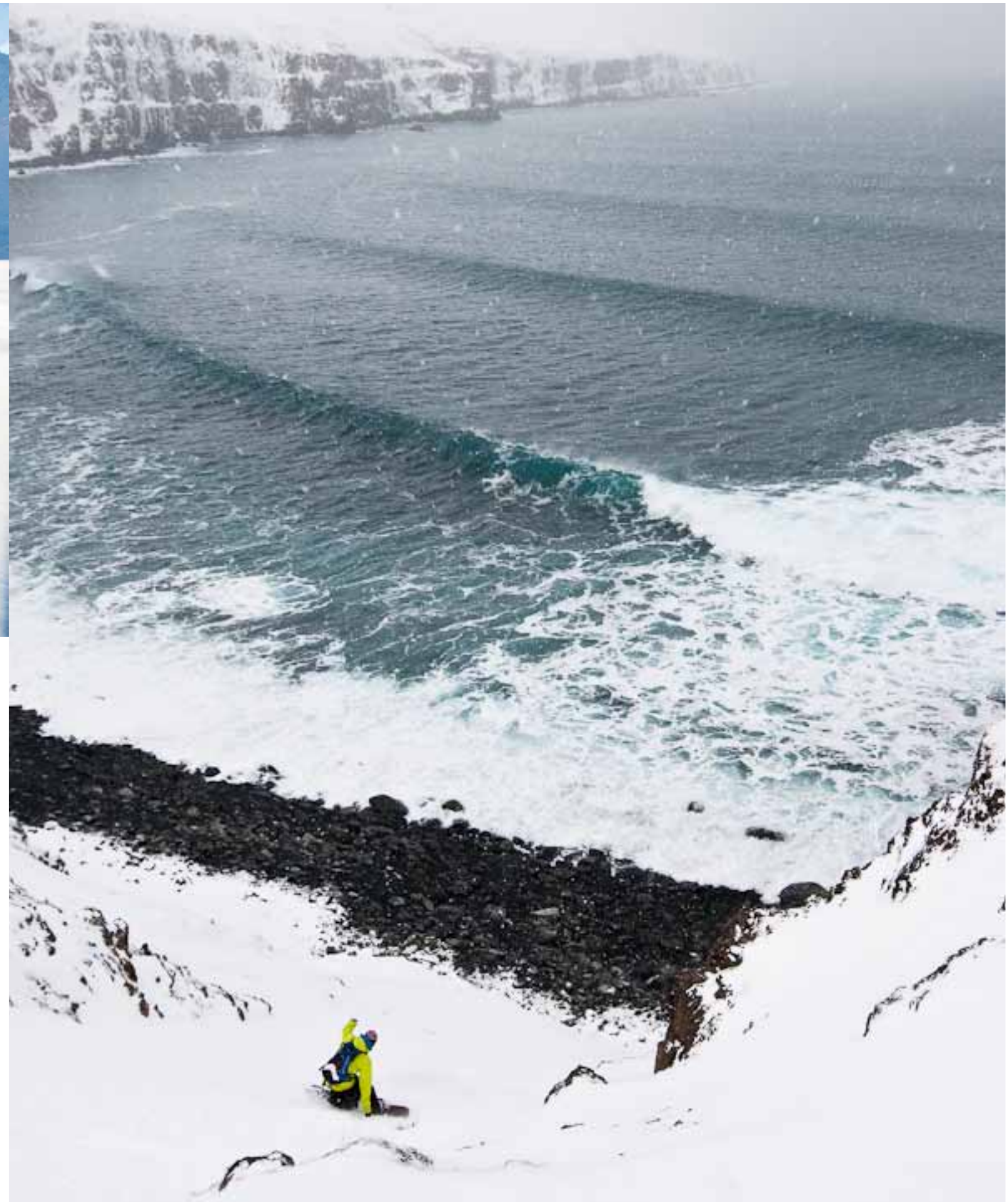
Så drar också skönhetsävlingens tvåa med sig en av våra snowboardhjältar från förr. Han skulle precis hem och gifta sig. När han sent om sider dyker upp på hotellet igen är hans första kommentar: "Inget hände. Vi drack te". Från Ovala Rummet till den sista utposten på Island är mäns karaktär densamma. Inget hände!

»Vikingarna kidnappade de snyggaste kvinnorna från Skottland, lämnade de svagaste efter sig på Färöarna«

Jag har utvecklat en förkärlek för Island och islänningar sedan dess. Det hör inte direkt ihop med skönhetsävlingar, det hör snarare ihop med öns egen skönhet och människornas karaktär. Författaren Fredrik Härén, som skrivit bästsäljaren "Min Idébok" om kreativitet, säger att islänningar är de mest kreativa människorna på jorden. Enligt Fredrik är det så att frågar du 100 islänningar om de är kreativa så säger 100 att de är det. Det hela hör ihop med hur landet bildades. Ett gäng fredlösa vikingar, typ moderna tiders skattesmitare, som istället för att fly till spanska solkusten via banken i Schweiz, flydde norrut. Vikingarna kidnappade de snyggaste kvinnorna från Skottland, lämnade de svagaste efter sig på Färöarna och fann sedan en ö smack mitt i havet, där de slog sig ned. För att få vara ensamma i sitt lilla Utopia döpte de ön till Island så ingen annan skulle komma efter. Är inte det kreativt, så säg! (Ett tidigt tecken, kalla det omen, på att en modern bankkris kan inträffa på ön tusen år senare? Självklart.)

Om du är på Island och någon kallar dig "heimskur" ska du noga tänka igenom ditt liv. Det betyder att du är korkad. Ordet har sitt ursprung i att islänningarna snabbt insåg att för att överleva på sin vulkan mitt i Atlanten behövde de utveckla sig. Varje vapenför man skulle när han →

→ blev vuxen nog, skaffa sig ett skepp och en besättning för att dra på rövarstråt. Man skulle segla till Europa för att kidnappa nya snyggingar samt stjäla kyrkans guld och skatter. Men framförallt skulle man ta med sig nya idéer. Sedan skulle man segla hem och sätta dessa idéer i bruk på gården. De män som inte gjorde detta var alltså tok, eller "heimskur". På svenska skulle vi kanske leda ordet till hemkära. "Nej, vi har det bra här. Fru-gan har dragit plogen i alla tider så även om gran-nen skaffat sig en häst tänker vi inte ändra oss". Men den rätta översättningen är snarare häm-mad.

Annars är det kanske halvön "Tröllaskagi" nordväst om Akureyri som har öns bästa turåkning. Bergsguiden Jökull Bergmann – just precis, han är döpt till Glaciär i förnamn – bor där med sin fru Sunna och dottern Issol. (Flickans namn är en kombination av faderns och moderns namn, Is och Sol, eller som Jökull förklarar sig: "Det där är väl någon slags hippietanke"). Jökull Bergmann har rest världen runt, först med sin mor sedan på egen hand. När han och modern bodde i Alperna under några år bestämde han sig för att bli bergsguide. Idag är han Islands enda UIAGM-certifierade guide. Och han arrangerar allt från

traditionell skitouring till välbekanta "sail and ski"-turer – de där drömrésorna när du bor på segelbåt och byter berg varje dag. Han kör också Islands första heliski-program. Tro dock inte att detta är ett undagömt puderparadis. Under de riktigt kalla månaderna jobbar Jökull i Kanada, där är det bättre. Hans heliski-resor handlar mer om helikopteräventyr med perfekt vårsnö.

"Tröllaskagi" är, förutom en plats du gärna åker skidor på, den plats där du har störst chans att upptäcka ett troll. Här har de förtrollat och förslavat blonda ungmör i alla tider. Åtminstone är det så i islänningarnas sagor. Men hur mycket jag än söker spåra ett levande troll upptäcker jag inte något. Inte någon levande i alla fall, men statyer, målningar och naturliga formationer – "som är gamla troll som bara förstenats" – finns det gott om. Du kanske tycker det här är lite fjan-tigt, att övernaturligt och gamla sagor bara är just sagor, men då har du inte varit på Island. Här drar vägverket fortfarande fram nya vägar runt de platser som bebotts av Huldufolk – det gömda folket. De gör inte vägen rakt över sådana platser. Och frågar du islänningarna själva så är svaret självklart: Huldufolk och små féer är en egen verklighet, de finns. För i en statlig undersökning från 2002 säger 54 procent av islänning- →

»Fru-gan har dragit plogen i alla tider så även om gran-nen skaffat sig en häst tänker vi inte ändra oss«

→ arna att de tror att Huldufolk finns. Bara 10 procent är övertygade om motsatsen medan mer än 80 procent tror att de "möjligen existerar". Tur för vägverket att de inte bryter så mycket ny väg på Island. Alla Huldufolkens bosättningar skulle göra vägarna väldigt krokiga.

Sista dagen är det dåligt väder, dimman tät som päronfil. Jag blir åksjuk av att gå på stighudarna. Jag är rädd för att kräkas, även om det kanske vore en bra idé eftersom det skulle ge någon liten kontur i det vita. I vanliga fall skulle man dra till skogs i sådant här väder. Men på Island är det knappast någon idé. Rådet du får om du går vilse i en isländsk skog är, helt enkelt, att resa dig upp. Som genom ett under kommer konturerna tillbaka när solen bryter genom dimman och åket ned blir ännu en underbar uppvisning i brant vårsnö. Det är en perfekt avslutning på veckan. Det känns som om jag upplevt all den skidåkning jag drömt om. På kvällen sitter vi i Jökulls farmhus Klængshóll och dricker öl och äter rökt fårkött. Jökulls mor håller på med middagen. Jag älskar isländskt lamm men ännu mer islandshäst och har nu lyckats tjata till mig en häststek. Det krävs kreativitet för att överleva på

»Frugan har dragit plogen i alla tider så även om granen skaffat sig en häst tänker vi inte ändra oss«

en ö mitt ute i havet, även i köket. "Nose to tail eating" har varit modet på Island långt före Ferguson Henderson blev kändiskock på den filosofin. Dessutom får du mer än färtestiklar och fårskalle här, på Island äter de allt. Gravade tobisgrisslor och mäsägg känns som en försmak av himmelriket den dag du sätter tänderna i håkarl, den ruttna håkarringen som de envisas bjuda på som tilltugg till snapsen. För visst krävs det en del kreativitet för att komma på hur en giftig haj, som brugd och håkarring, ska tillagas. Inte kan du vara "heimskur" i alla fall. Jag menar: hur får man plötsligt idén att strimla upp hajen och gräva ned den i en grop, med tunga stenar uppe på köttet som pressar ur urinsyran, så att den blir ätbar. Ja, "ätbar" är förstås en överdrift. Du sätter tänderna i köttet, tuggar till och plötsligt fylls hela skallen av ammoniak och du kan inte kvickt nog få i dig spriten de ställt fram för att skölja ned giftmolekylerna du har inne i munnen. Men efter några kuber håkarl och lika många Icy vodka kommer samtalet med Jökull att fara fram som en slalombana. Det finns mycket skidåkning att göra. Och du vet att du kommer tillbaka. För du är allt annat än "heimskur", du behöver alltid en dos nytt.

Skidåkning på Island

På Island finns tre skidområden varav två i närheten av Reykjavik. Möjligheterna till toppturer är oändliga med många fina skidåk utför fjäll som stupar rakt ner i havet. Ekonomin må vara i botten men skidåkningen är toppen.

Fries Photography

3 tips om toppturer

SKIDBESTIGNING PÅ ISLAND

Möjligheterna att gå på tur är oändliga, men respektera bondens stängsel och marker. Norra och nordvästra Island har de bästa topptursmöjligheterna.

I JULES VERNES SKID-SPÅR

Snaefellshalvön, med berömda Snaefellsjökull, är cool terräng. Snaefellsglaciären blev ju känd för att författaren Jules Verne "klev ned" till jordens mitt just där.

BÄSTA BERGSGUIDEN

Bergsguiden Jökull Bergmann är din överlägset bästa kontakt för ett skidäventyr på Island. Kanske kan han guida dig fram till ett troll. Men jag tror du ska nöja dig med bra snö.

SKIDÅKNINGEN

» I närheten av Reykjavik finns två skidområden, **Bláifjöll** och **Skálafell**. Bláifjöll är landets största skidområde och Skálafell sägs ha landets längsta lift. Utanför Akureyri, i landets norra del, finns också **Hlíðarfjall**. Det är de tre största skidområdena. Alla tre har 400-500 fallhöjdsmeter med tämligen platt åkning. Säsongen är från december till maj. Men det verkligen intressanta på Island är inte skidåkningen i pisterna utan möjligheterna till bra och säker turåkning under varen. Och förstås landet i sig självt.

RESA

» Det enda effektiva sättet att åka till Island är flyget. Icelandair verkade i många år i monopolsituation, men med konkurrens från Europa har priserna blivit lägre. Fortfarande känns Icelandair som enklaste alternativet. Bolaget flyger från **Oslo, Stockholm** och **Köpenhamn** dagligen. En biljett för den med framförhållning hamnar på under **3 000 kronor**. Andra bolag är SAS, Finnair, Iceland Express. Trots att landets ekonomi "fallit

ihop" och valutan rasat är det inte så förtvivlat billigt på Island som du ibland läser.

HYR BIL

» Hyrbil är bästa sättet att ta sig runt effektivt. Kommunal trafik är det glest med, men till och från skidområdena går det förstas reguljära bussturer. Stannar du i Reykjavik och har hyrbil kan det vara värt att göra **Gyllene Triangeln**, en rundtur till **Gullfoss, Geysir** och **Thingvallavellir**. Vackra miljöer och den moderna demokratis födelseplats. Det finns gott om campingplatser, men de ligger ju inte alltid under de bästa bergen. Frågar du snällt får du säkert slå upp tältet där du önskar, ifall du kör riktigt back-country lågbudget.

AFTERSKI

» Huvudstaden Reykjavik är en bra partystad och värd en natt eller två. Du ska inte räkna med att det är miss Universum-tävlingar på andra ställen dit du kommer. Hos Jökull Bergmann till exempel sköter du din egen afterski, så som man alltid gör på tur. Det kan vara nog så trevligt. Vill du se lite folk, sikta på städerna.

MAT

» Förbered dig på en resa mellan

himmel och helvete. Bästa restaurangkäket i Reykjavik är inte billigt, däremot väldigt gott. Kockarna jobbar med några av världens bästa råvaror från både hav och eko-farmer. Självt älskar jag islandshäst, men även lammet bär smak av landets karghet och havssälta. Fisk och skaldjur är naturligtvis i världsklass. Du kan köpa råvarorna själv och fixa till det om du vill slippa krogen. Dessutom ska du inte bli skrämmd om det står gravad tobisgrissla på menyn, det är inte dåligt - bara annorlunda. Och när du erbjuds **hákarl** ska du se till att vodkafaskan inte är långt borta. Som ett reningsbad.

MER INFO

www.visiticeland.com
www.icelandair.se
www.visitreykjavik.is
www.visitakureyri.is
www.bergmenn.com

